

Picassov kód

Maliarske príbehy a anekdoty

Zostavili Remi Kloos & Pero Le Květ

© Remi Kloos & Pero Le Kvet
PICASSOV KÓD
Maliarske príbehy a anekdoty
© Miloš Prekop – AND, 2013

ISBN 978-80-89598-03-8

Remi Kloos
Pero Le Kvet

Picassov kód

Maliarske príbehy
a anekdoty

Úvodom

Každá kniha má svojich adresátov. Aj tá, ktorú práve držíte v rukách. Adresáti tejto knihy sú predovšetkým výtvarní umelci a ľudia, ktorí sa považujú za sympatizantov výtvarného umenia. Môžu k nim patriť aj milovníci pravdivých zábavných krátkych príbehov - anekdôt, pretože v tejto knihe je ich neúrekom. (Mimochodom, sympatizanta výtvarného umenia spoznáte podľa toho, že mu je toto umenie sympatické, že ho oslovuje. Niektorí sympatizanti však oslovujú aj umenie. Napríklad ja v Louvri. Pred Leonardovým Sv. Jánom Krstiteľom zo mňa vyhrklo: „Leonardo, ty si zo všetkých najväčší!“ A pred El Grecovým obrazom zas: „Že teba v tej dobe neupálili, nechápem!“)

A týmto sympatizantom umenia, bez ktorých by bolo umenie mŕtve (naozaj, ak by ich nebolo, tak umelci by sa mohli pokojne venovať trebárs poľným prácam), chce táto kniha prostredníctvom svojho úsmevného obsahu priblížiť svet tvorcov výtvarného umenia - známych i svetoznámych maliarov. Zábav-

né krátke príbehy sú plné rôznorodého humoru, ale najmä múdrosti. Taktiež sú svedectvom o tom, že byť umelcom nebolo jednoduché v žiadnej dobe.

Príbehy - anekdoty, ktoré sú zaznamenané v tejto knihe som jednoducho zozbieral a prerozprával. Bohužiaľ, nemohol som byť ich svedkom ani účastníkom. (Aj keď by som si veľmi rád posedel s Picassom, Miróom, Dalím a ostatnými.)

Menšia časť príbehov pochádza z knihy „Anekdoty z ateliérů“, ktorá vyšla ešte v minulom tisícročí. Väčšia časť príbehov pochádza z rôznych zdrojov a je výsledkom môjho mravenčieho pátrania. Pri prerozprávání jednotlivých príbehov som sa často nedokázal zdržať a musel som k nim pridať svoj komentár. Po zostavení tejto knihy som si uvedomil, že najviac anekdot pochádza z Picassovho života, preto som túto knihu nazval PICASSOV KÓD. (Možno to nie je príliš známe, ale Picasso patrila k najvtipnejším svetovým maliarom.)

Na záver by som chcel poďakovať Pero Le Kvetovi, ktorý sa svojimi patafyzickými remixami výrazne podieľal na finálnej verzii tejto knihy.

Remi Kloos

Ešte úvodom

Slovo remix je zložené z predpony re- (opakovanie, obnovenie, vytváranie) a z koreňa mix (miešanie, kombinovanie, spájanie). Najvšeobecnejšie je možné remix rozdeliť na remix ideí a remix foriem, pričom každý autor môže remixovať buď svoje vlastné diela, alebo vlastné a súčasne aj cudzie diela, alebo len cudzie diela (či len ich prvky).

Remix ako tvorivý princíp (najmä pokiaľ sa jedná o remix ideí) je v umení prítomný odpradávná; do začiatku 20. storočia však splýval s pojmami inšpirácia, citácia alebo inovácia a nebol používaný ako samostatný odborný pojem. (Arts Lexikon)

Keď mi Remi Kloos poslal svoje zozbierané maliarske príbehy-anekdoty, ktoré svojsky prerozprával a poupravoval, zistil som, že sú to texty, ktoré ešte potrebujú remixovať, aby boli pre čitateľov prítlačlivejšie. Oboznámil som so svojím zámerom Remiho, ktorý súhlasil. A tak som sa do toho pustil. Po niekoľkých týždňoch som poslal Remimu výsle-

dok môjho remixérskeho snaženia a on sa rozhodol, že to ponúkne na vydanie nášmu dvornému vydavateľovi Milošovi Prekopovi, vďaka ktorému si túto knihu môžete prečítať.

Pero Le Kvet

Picasso a Sabartés

Picasso na začiatku svojej umeleckej dráhy v Paríži poznal chudobu celkom dôverne. Veľmi často nemal peniaze ani na jedlo. V tom čase však bolo v podobnej situácii mnoho iných maliarov. Napríklad Joan Miró prezradil, že svoj prelomový obraz „Harlekýnov bál“ maľoval v období, keď mal od hladu halucinácie. Svoj hlad sa vtedy pokúšal zaháňať žutím žuvačky. (Nikde sa však neuvádza, či žul stále tú istú žuvačku alebo ich aj menil.) Z uvedeného vyplýva, že hlad nie je len najlepší kuchár, ale je aj veľký inšpirátor.

Picassovi v tom čase vypomáhal jeho priateľ, spisovateľ Jaime Sabartés, ktorý sa z nejakého (zrejme literárneho) dôvodu rozhodol, že bude zdieľať hlad v Paríži spolu s Picassom.

Keď raz Picasso získal zopár drobných, dal ich Sabartésovi, nech ide za ne kúpiť niečo k jedlu. Sabartés sa vrátil s rozžiarenými očami a kusom kabanosu. Keďže mal veľmi slabý zrak, priniesol kabanos, ktorý bol už plesnivý. Picasso, vidiac ten plesnivý kabanos, sa nahneval a strašne Sabarté-

sovi vynadal. Sabartés si myslel, že ho už Picasso nikdy nebude chcieť vidieť, ale nestalo sa tak. Sabartés zostal Picassovým pomocníkom a tajomníkom v jednej osobe až do svojej smrti.

Claude Monet

Claude Monet to nemal v živote ľahké. Až po dlhých rokoch skromného života sa mu začalo dariť. Jeho obrazy sa začali predávať za slušné ceny a on si onedlho mohol dovoliť kúpiť veľký dom aj s rozľahlou záhradou v Giverny.

Miestni starousadlíci ho však nemali vôbec v láske. Keď sa, napríklad, Monet nadchol pre motív topoľov, do zväčnenia ktorých sa s vervou pustil, starousadlíci ich vyrúbali.

Raz, keď Monet maľoval na poli stohy sena (tie famózne obrazy, ktoré inšpirovali abstraktných maliarov), prišiel k nemu miestny sedliak. Sedliak sa netváril vlúdne a chvíľu sledoval, ako Monet pokračuje v maľbe. Monet ihneď vycítil, že tento sedliak nepatrí medzi nadšencov výtvar-

ného umenia (alebo len k tomu druhu okukávačov, čo sledujú maliara pri práci) a preto sa ho spýtal, čo si želá.

„Peniaze!“ odvrkol rezolútne sedliak.

„Peniaze?“ začudoval sa Monet, „a prečo?“

„Maľujete na mojom pozemku!“ vysvetlil mu neodbytný sedliak.

Jozef Brož

Raz si zavolala maliara Jozefa Broža jedna vdova a vraví mu: „Môj manžel zahynul v prvej svetovej vojne. Mám jeho fotografiu zavesenú nad posteľou, ale na nej nie je on. Tá fotografia je už staršia a on, predtým než narukoval na tú nešťastnú vojnu, si dal narásť fúzy. A bez tých fúzov to nie je on! Prosím vás, pán Brož, vy ste umelec, keby ste mu tie fúzy primaloval, ja by som vám za to dala... aj desať korún!“

Brož, nakoľko sa jednalo o jeho susedu, milú staršiu paniu, povedal, že teda dobre, ale že nevie, aké mal nebožtík fúzy.

„Ale to nič, pán Brož!“ povedala vdova, „bude-
me to robiť spolu. Ja vám budem hovoriť a vy bu-
dete maľovať!“

Zobrali teda fotografiu, Brož vzal uhlík a začal
pod nosom robiť linky fúzov. Pridával ich jednu
po druhej a žena ho viedla:

„Tak, tak, dobre, teraz nižšie, ešte trochu niž-
šie, sem, tak... a teraz zahrnúť tie špičky hore!“

Brož teda zahol špičky fúzov pekne hore a do-
kreslil aj druhú polovicu. Avšak, keď to dokončil,
zbadal, že vdova je akási neistá.

„Ja neviem, pán Brož, či je to presne ono!“

V tom okamihu však, našťastie, do miestnosti
vbehol pes, pozrel sa na fotografiu a viackrát za-
štekal.

„Poznal ho!“ vykrikla nadšená vdova.

Dielo bolo teda hotové a Brož dostal 10 korún.

Max Švabinský

Max Švabinský dostal jedného dňa list, v ktorom
bolo napísané toto:

„Vážený majstre, počul som, že ste znamenitý maliar, dokonca som videl aj niektoré Vaše obrázky. Rozhodol som sa, že by ste ma mohli portrétovať. Potrebujem obraz o rozmeroch 60 x 80 cm. Budem vo fraku, pozadie chcem mať fialové a želám si, aby bol potom obraz vystavený na Vašej najbližšej výstave. Aké máte podmienky?“

Švabinský neváhal a hneď odpísal:

„Vážený pane, som tomu veľmi naklonený. Vidím, že ste odborník, preto Vás budem portrétovať zadarmo. Mám iba jednu podmienku. Až mi budete sedieť ako model, musíte mať v ústach citrón.“

James Whistler

Jamesa Whistlera predvolali raz pred súd ako svedka. Sudca sa ho spýtal: „Prosím vás, mohli by ste porote vysvetliť, čo je to umenie?“

Whistler si dôkladne poobzeral členov poroty, prešiel očami od prvého až po posledného a potom povedal: „Nie.“

Joan Miró

Joan Miró bol povestným solitérom vo svojom maliarskom prejave i v živote. Nebol samotárom, mal množstvo priateľov medzi umelcami, avšak vždy si išiel svojou vlastnou cestou.

V časoch, keď bol členom surrealistickej skupiny, sa často stretával s ostatnými surrealistami. Často to boli búrlivé sedenia. Maliari, ale hlavne básnici, plamenne diskutovali o všetkom možnom, lebo to bola doba, v ktorej sa každú chvíľu (alebo lepšie povedané z dlhej chvíle) zrodil nejaký ten manifest.

Miró však na týchto sedeniach vždy len pozorne počúval a do debát sa nezapájal. Až to raz jedného z básnikov vyprovokovalo natoľko, že chcel počuť Miróv názor na vášnivo prediskutovanú tému. Miró však naďalej mlčal, na čo ho dotyčný básnik upozornil, že keď nič nepovie, dá mu okolo krku slučku a obesí ho. Miró sa len usmial, ale neprehovoril. Básnik neatáľal a dal mu okolo krku povraz ako slučku. Miró však zaryto mlčal ďalej. A neprehovoril, ani keď mu rozko-

košený básnik začal slučku sťahovať. Našťastie ho priatelia surrealisti zastavili v poslednej chvíli. Svet tak neprišiel o jedného z najosobitejších maliarov moderného umenia.

Ad Reinhardt

Skupinka abstraktných expresionistov sa v jeden pekný (skôr abstraktný, než expresionistický) večer pustila do debaty, v ktorej sa rozhodli rozoberať tému maľby. Ohnivo diskutovali nielen o tom, čo má obsahovať dobrá maľba, ale bavili sa aj o tom, čo je a čo nie je maľba. Názory sa rozchádzali, debata bola mimoriadne búrlivá a nesmerovala k žiadnemu koncu. (Napriek tomu, že to boli abstraktní maliari, vyjadrovali sa veľmi konkrétne a aj mimoriadne expresívne.)

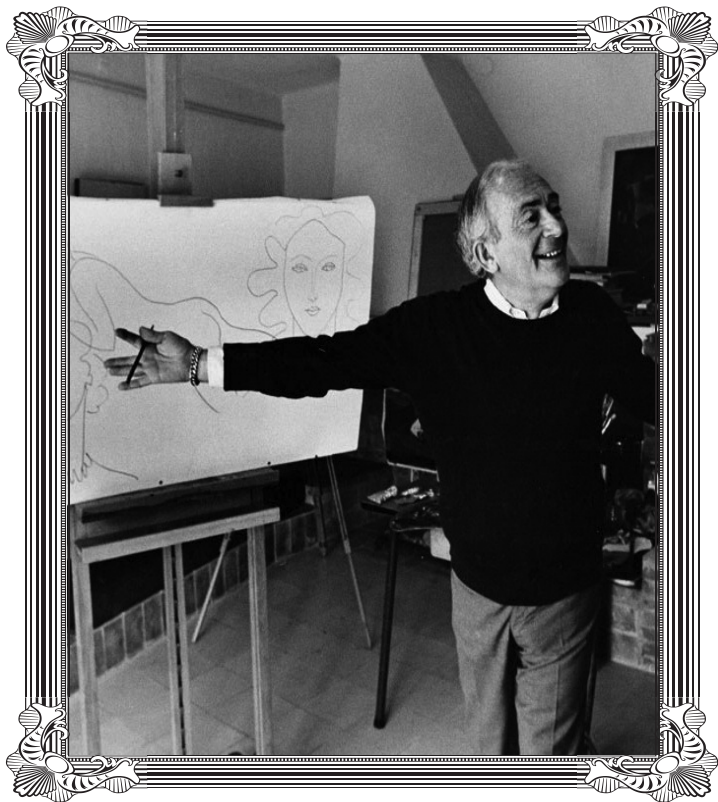
Prvého to prestalo baviť Ada Reinhardta a tak prerušil nikam nesmerujúcu debatu týmito slovami: „Priatelia, mohli by sme to, s dovolením, definovať takto: Maľba je maľba a všetko ostatné je všetko ostatné!”

Elmyr de Hory

Elmyr de Hory patril medzi najväčších falzifikátorov všetkých čias. Bol to skutočne majster nad majstrov. Najprv vyštudoval akadémiu výtvarného umenia v Budapešti a potom študoval aj v Paríži u Fernanda Legera. Avšak, nech sa snažil sebeviac, ako maliar sa nepresadil. Preto mu v hlave skrsla myšlienka, že by to mohol skúsiť inak, že by mohol maľovať diela v štýle svetoznámych maliarov. (Zrejme si povedal, že keď nie je záujem o jeho diela, bude maľovať diela iných maliarov, ktorí sú žiadaní.)

Čo sa týka techniky, bol virtuózom a dokázal napodobniť veľmi rozdielne štýly umelcov od Van Gogha, cez Modiglianiho až po Picassa. Avšak, De Hory bol pozoruhodným falzifikátorom v úvodzovkách, pretože nekopíroval existujúce diela, ale vytváral diela celkom nové, len, samozrejme, v štýle svetoznámych maliarov.

De Hory svoju dráhu odštartoval Picassom, teda vlastnou kresbou v Picassovom štýle v roku 1946. De Hory nakreslil Picassa, o akom samotný

Elmyr De Hory predvádza ako vie nakresliť Matisa.

Picasso ani len netušil, že existuje. De Hory vytvoril nový picassovský motív a doprial tak svetu nového Picassa. S jeho predajom, pochopiteľne, nemal žiadny problém. Úspešný predaj tejto kresby ho nesmierne povzbudil a odštartoval tak jeho hviezdnu kariéru, počas ktorej vytvoril a predal viac než tisíc diel rôznych maliarov. Mnohé z nich, ako sám priznal, visia ako originály v mnohých svetových galériách. De Hory dokázal nenapodobiteľne napodobniť predovšetkým Modiglianniho. Nad jeho modigliannovskými obrazmi by zrejme žasol aj samotný Modiglianni.

Postupom času si de Hory získal svojich zberateľov, ktorí zbierajú jeho novovytvorené diela svetoznámych majstrov. A nielen to. Má aj svojich falzifikátorov, ako jeden z tých veľkých umelcov, ktorých diela „kopíroval"! Dokumentuje to táto pravdivá historka, ktorou sa pochválil jeho zberateľ.

Prišiel raz k nemu na návštevu iný zberateľ a s veľkým zalúbením si obzeral de Horyho „falzum" Modiglianniho.

„Je nádherný!" povedal s údivom.

„Avšak, neviem, či viete,“ povedal majiteľ, „toto nie je pravý Modiglianni! Maľoval to Elmyr de Hory.“

„To ja viem veľmi dobre, že to maľoval Elmyr de Hory,“ povedal s úsmevom hosť, „ale chcem sa vás spýtať, či je to pravý de Hory?“

Motoreascoppio

Taliansky futuristický maliar, s typicky futuristickým pseudonymom Motoreascoppio (spaľovací motor), ukazoval raz svojmu priateľovi ateliér. Medzi plátnami, hýriacimi dynamickými škvrnami a čiarami, upozornil priateľa na jeden obraz:

„Vidíš tamten portrét? Môj model chce, aby som mu na ňom primaľoval nos. Musel som to odmietnuť!“

„Chápem ťa, bol si urazený,“ povedal s pochopením priateľ.

„Ale nie, len som nevedel, kam by som mu ten nos mohol primaľovať!“ riekol zádumčivo Motoreascoppio.